Lietas Nr. C20233913
Lietas arhīva Nr. C-2339-13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā, 2013.gada 25.septembrī

Liepājas tiesa

tiesnese Liena Jansone

izskatīja rakstveida procesā civillietu AS „Moda Kapitāls" maza apmēra prasībā pret /pers. A/ par parāda piedziņu. Izskatot lietu, tiesa

k o n s t a t ē j a

prasītāja cēlusi maza apmēra prasību pret atbildētāju, kurā lūdz piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai parāda pamatsummu – Ls 599.99, procentus – Ls 24.80, līgumsodu Ls 599.99, kā arī nomaksātos tiesas izdevumus.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2012.gada 18.maijā prasītāja ar atbildētāju noslēgušas aizdevuma līgumu, saskaņā ar kuru prasītāja izsniedza atbildētājai aizdevumu Ls 599.99 apmērā, kuru atbildētāja saņēma 2012.gada 21.maijā, parakstot kases izdevumu orderi. Aizdevuma atmaksas termiņš tika noteikts 2012.gada 18.jūnijs, kas pusēm vienojoties ticis pagarināts līdz 2012.gada 21.jūnijam. Par aizdevuma izmantošanu atbildētāja apņēmās maksāt prasītājai procentus - 3% mēnesī apmērā no kopējās aizdevuma summas jeb Ls 24.80 mēnesī. Bez tam, atbildētāja, par pušu noslēgtajā līgumā noteikto saistību neizpildi, apņēmās maksāt līgumsodu 1% apmērā no kredīta par katru nokavēto dienu, kas naudas izteiksmē noteikts Ls 6 dienā.

Lai nodrošinātu atbildētājas saistību izpildi, 2012.gada 18.maijā tika ieķīlāts atbildētājai piederošais nekustamais īpašums /adrese/(kadastra Nr./numurs A/).

Līdz 2013.gada 20.martam atbildētāja nav izpildījusi ar pušu 2012.gada 18.maijā noslēgto līgumu uzņemtās saistības.

Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas parāda pamatsummu – Ls 599.99, procentus – Ls 24.80, līgumsodu Ls 599.99, kā arī nomaksātos tiesas izdevumus, kā arī norādīt spriedumā prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt 6 % gadā no nesamaksātās aizdevuma pamatsummas.

Prasība pamatota ar Civillikuma 1319.pantu,1321.pantu, 1587.pantu, 1716.pantu, 1717.pantu, 1722. pantu, 1753.pantu, 1756.pantu, 1757. pantu, 1764. pantu, 1943.pantu, 1964.pantu.

Prasītāja nav lūgusi iztiesāt lietu tiesas sēdē.

Atbildētāja paskaidrojumu par prasību tiesai nav iesniegusi, kā arī nav lūgusi iztiesāt lietu tiesas sēdē.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.25 panta pirmo daļu, ja puses nelūdz lietas iztiesāšanu tiesas sēdē vai tiesa neuzskata par nepieciešamu lietu iztiesāt tiesas sēdē, lietas par maza apmēra prasībām tiesa izskata rakstveida procesā, savlaicīgi paziņojot pusēm par datumu, kad sprieduma norakstu varēs saņemt tiesas kancelejā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.25 panta pirmo daļu, tiesa nolēmusi izskatīt lietu rakstveida procesā, nosakot, ka sprieduma norakstu varēs saņemt Liepājas tiesas kancelejā 2013.gada 25.septembrī, un 2013.gada 22.maijā un 2013.gada 30.augustā ierakstītā sūtījumā nosūtījusi par to pusēm paziņojumu (35. un 37. lietas lapa).

Novērtējusi rakstveida pierādījumus, kā arī prasības pieteikumā norādītos argumentus, tiesa uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Saskaņā ar Civillikuma 1402.pantu saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Atbilstoši Civillikuma 1934.pantam, ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojumu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās. Aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis (Civillikuma 1943.pants).

2012.gada 18.maija Aizdevuma līgums Nr. /numurs/ (13.lietas lapa), Papildinājums Aizdevuma līgumam Nr. /numurs/(24.lietas lapa), kases izdevumu orderis Nr.587 (23.lietas lapa) apliecina, ka prasītāja un atbildētāja noslēguši aizdevuma līgumu, ar kuru atbildētājai izsniegts aizdevums, un atbildētāja apņēmusies līdz 2012.gada 21.jūnijam atmaksāt aizdevuma pamatsummu Ls 599.99 un procentus par aizdevuma izmantošanu, kas noteikti pēc likmes 4% mēnesī un tādējādi procentu maksājuma apmērs ir Ls 24,80 mēnesī.

Saskaņā ar Civillikuma 1587.pantu tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Noslēdzot aizdevuma līgumu, starp pusēm izveidojās tiesiskas līguma attiecības, no kurām abām pusēm radās tiesības un pienākumi. Atbildētāja uzņemtās saistības no savas puses nav pildījusi un nav veikusi aizdevuma atmaksu. Tādējādi izveidojies prasības pieteikumā norādītais pamatparāds - neatmaksātā aizdevuma pamatsumma - Ls 599.99 apmērā, kura piedzenama no atbildētājas par labu prasītājai.

Saskaņā ar Civillikuma 1753.pantu ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu vai uz likumu (konkrētajā gadījumā to paredz līgums).

Puses līgumā vienojušās par procentu likmi – 4% mēnesī jeb 48 % gadā no aizdevuma summas.

Prasītāja izsniegusi atbildētājai naudas aizdevumu Ls 599.99 apmērā un, atbilstoši aizdevuma līguma nosacījumiem, atbildētājam bija jāveic līgumisko procentu, par aizdevuma izmantošanu, atmaksa. Parāda aprēķins (9.-10.lietas lapa) apliecina, ka atbildētāja nav veikusi aizdevuma atmaksu, kā arī nav samaksājusi ar līgumu noteiktos procentus par aizdevuma izmantošanu. Līdz ar to prasība daļā par nesamaksāto procentu piedziņu, par periodu no 2012.gada 21.maija līdz 2012.gada 21.jūnijam Ls 24.80 apmērā ir pamatota un piedzenama no atbildētājas.

Civillikuma 1716.pants nosaka, ka līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi. Civillikuma 1717.pants nosaka, ka līgumsodu var pievienot katram līgumam un tā apmēru nosaka līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas.

Saskaņā ar pušu noslēgto Aizdevuma līgumu pret nekustamo īpašumu Nr./numurs/ (13.lietas lapa), atbildētājai noteikts pienākums par maksājumu grafikā noteikto maksājumu atmaksas termiņu un apmēru neievērošanu maksāt līgumsodu 1 % apmērā no nesamaksātās aizdevuma summas par katru kavējuma dienu.

Tā kā tiesa ir konstatējusi saistību neizpildi un nokavējumu no atbildētājas puses, tad ir atzīstams, ka atbildētājai ir pienākums maksāt arī līgumsodu.

Vienlaikus, tiesa atzīst, ka, ievērojot aizdevuma izmantošanas mērķi, tiesiskajās attiecībās, kas izveidojās starp AS „Moda Kapitāls" un atbildētāju uz 2012.gada 18.maija aizdevuma līguma pamata, atbildētāja ir uzskatāma par patērētāju Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punkta izpratnē, AS „Moda Kapitāls" - par pakalpojumu sniedzēju minētā likuma 1.panta 4.punkta izpratnē, bet šo personu noslēgtais līgums uzskatāms par patērētāja kreditēšanas līgumu minētā likuma 8.panta pirmās daļas izpratnē.

Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta vienpadsmitā daļa paredz, ka „tiesa, izšķirot strīdu vai veicot citas no ražotāja, pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja un patērētāja noslēgtā līguma izrietošās procesuālās darbības, izvērtē līguma noteikumus un strīda atrisināšanai attiecībā uz patērētāju nepiemēro līgumā ietvertos netaisnīgos noteikumus." No minētās normas izriet, ka tiesai ir kā tiesības, tā arī pienākums pat bez patērētāja prasības vai lūguma izvērtēt līguma noteikumu atbilstību normatīvo aktu prasībām un vispārējiem tiesību principiem, tostarp, izvērtēt līgumsoda proporcionalitāti.

Tiesa atzīst, ka līgumsoda apmērs, kas noteikts 1% apmērā no neatmaksātās aizdevuma pamatsummas par katru nokavējuma dienu, ir atzīstams par netaisnīgu līguma noteikumu un nav piemērojams attiecībā uz atbildētāju pilnā apmērā sekojošo iemeslu dēļ.

Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 3.panta 2.punkta noteikumiem patērētāja tiesības ir pārkāptas, ja nav ievērots līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips un līguma noteikumi ir netaisnīgi. Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta

pirmo daļu „ražotājs, pārdevējs vai pakalpojuma sniedzējs nedrīkst piedāvāttādus līguma noteikumus, kas ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, šo likumu un citiem normatīvajiem aktiem", 6.panta trešā daļa paredz pazīmes, pēc kādām līguma noteikumi ir atzīstami par netaisnīgiem, to starpā saskaņā 6.panta trešās daļas 4.punktu par netaisnīgu atzīstams līguma noteikums, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu.

Arī Augstākās tiesas Senāts 2008.gada 14.maija spriedumā lietā Nr.SKC-212 norādīja uz tiesas tiesībām vērtēt līgumsoda samērīgumu un taisnīgumu pēc tiesas ieskata saskaņā ar CPL 5.pantā norādīto taisnības apziņu un vispārīgiem tiesību principiem. Tiesa saskaņā ar CPL 5.panta sesto daļu, izskatot lietu, ņem vērā minētajā Augstākās tiesas Senāta spriedumā iekļautās atziņas par līgumsoda izvērtēšanas principiem.

Nav strīda par to, ka Civillikuma 1717.pants paredz, ka līgumsodu var pievienot katram līgumam un tā apmēru nosaka līdzēji un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas. Taču atbilstoši jau stabili noteiktajai tiesu praksei ir atzīstams, ka līgumsods ir aprobežots arī ar citiem noteikumiem un taisnīguma principu, līdz ar ko tiesai, balstoties uz taisnīguma apziņu un vispārējiem tiesību principiem, ir tiesības pielīgto līgumsodu samazināt.

Kā to norādījis arī Augstākās tiesas Senāts 2008.gada 14.maija spriedumā lietā Nr.SKC-212, *līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Tiesiskajās attiecībās, sakarā ar sodoša rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanu, par vispārēju principu tiesībās ir atzīstams soda samērīguma princips*. Tiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā līgumsodam ir izteikti sodošs raksturs.

Tiesas ieskatā noteiktais līgumsods 1 % apmērā dienā neapšaubāmi nostāda patērētāju neizdevīgā stāvoklī, jo, tā kā šī līgumsoda pieaugums nav aprobežots, līgumsods salīdzinoši īsā laika posmā var pārsniegt kavētā maksājuma lielumu – gada laikā 365 % apmērā un, turpinot pieaugt, kļūst par nesamērīgi lielu, kas ir pretrunā ar labas ticības principu.

Bez tam, tiesa ņem vērā, ka likumdevējs ar 2014.gada 1.janvāri ir paredzējis līgumsodu par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) aprobežot ar 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Šādu likuma normu iestrāde norāda uz to, ka likumdevējs, kas ir atzīstams par sabiedrības vairākuma pārstāvi, ir atzinis par *taisnīgu* līgumsodu, kas nepārsniedz 10 % no pamatparāda.

Bez tam, tiesa ņem vērā judikatūrā paustās atziņas, ka vērtējot līgumsoda samērīgumu un taisnīgumu, kā pamatkritērijs ir vērtējams līgumā noteiktais līgumsoda apmērs, nevis prasītāja prasības pieteikumā norādītā aprēķinātā līgumsoda summa (*Latvijas Republikas Augstākas tiesas Senāta spriedums lietā Nr. SKC – 1900/2012*).

Pamatojoties uz augstāk izklāstītajiem argumentiem un apsvērumiem, tiesa atzīst, ka līgumsoda apmērs ir samazināms līdz 0,2% apmēram par katru nokavēto dienu, kas tādējādi ir 73 % gadā, ko tiesa atzīst par taisnīgu un šāds līgumsoda apmērs pilda gan sodīšanas, gan zaudējumu atlīdzināšanas funkciju. Līdz ar to prasība par līgumsoda piedziņu ir apmierināma daļēji, piedzenot no atbildētājas par labu prasītājai līgumsodu par aizdevuma summas atmaksas nokavējumu prasībā norādītajā laika periodā no 2012.gada 22.jūnija līdz 2012.gada 27.decembrim – par 189 dienām, Ls 226.80 apmērā (559.99*0.2%*189dienas), kas pēc tiesas ieskata ir samērīgs ar neatmaksāto aizdevuma pamatsummu un saistību neizpildes laiku. Prasība daļā par līgumsoda piedziņu Ls 373.19 apmērā ir noraidāma.

Civillikuma 1838.pants nosaka, *ka pienākums pierādīt to, ka samaksa ir izdarīta, ir tam, kas to apgalvo.* Atbildētāja nav iesniegusi tiesai paskaidrojumu par prasību un nav iesniegusi jebkādus pierādījumus par to, ka viņa ir samaksājusi prasībā norādītos maksājumus lielākā apmērā, nekā norāda prasītājs. Līdz ar to, tiesa atzīst, ka ņemot vērā spriedumā norādīto argumentāciju, prasība ir apmierināma daļēji, piedzenot no atbildētājas parādu Ls 851.59 apmērā.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa nosaka, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus, proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Līdz ar to no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami tiesas izdevumi: samaksātā valsts nodeva proporcionāli prasības apmierinātajai daļai – Ls 127.74, ar prasības pieteikuma noraksta un tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi - Ls 3,30.

Saskaņā Civilprocesa likuma 42.pantu no atbildētāja valsts labā piedzenami prasītājas nesegtie tiesas izdevumi Ls 3.43.

Civilprocesa likuma 195.pants nosaka tiesai pienākumu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, sprieduma rezolutīvajā daļā norādīt prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus, minot to apmēru.

Saskaņā ar Civillikuma 1757. un 1765. pantam, tiesa nosaka prasītājai tiesības saņemt no atbildētāja procentus– 6 % gadā no piedzītās parāda pamatsummas.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.1pantam, taisot spriedumu par naudas summas un tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa spriedumā nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei, kas nevar būt garāks par 10 dienām no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 42.pantu, 56.pantu, 189.pantu - 193.pantu, 195.pantu, 204.^{1} pantu, tiesa

n o s p r i e d a

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu AS „Moda Kapitāls", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, pamatparādu Ls 599.99 (pieci simti deviņdesmit deviņi lati un 99 santīmi), procentus par aizdevuma lietošanu par laika periodu no 2012.gada 21.maija līdz 2012.gada 21.jūnijam Ls 24.80 (divdesmit četri lati un 80 santīmi), līgumsodu Ls 226.80 (divi simti divdesmit seši lati un 80 santīmi), tiesas izdevumus Ls 131.04 (simtu trīsdesmit viens lats un 04 santīmi).

Pārējā daļā prasību noraidīt.

Noteikt AS „Moda Kapitāls", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, tiesības saņemt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par laiku līdz sprieduma izpildei vai dienai, kad atbildētāja mantu pārdod izsolē, vai līdz brīdim, kad iestājas Civillikuma 1763.pantā norādītie apstākļi, procentus – 6 % apmērā gadā no piedzītās parāda pamatsummas – 599.99 latiem.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 3.43 (trīs lati un 43 santīmi), kas jāiemaksā kontā: Valsts kase, BIC kods: TRELLV22, konta Nr.LV51TREL2190458019000, ekonomiskās klasifikācijas kods 21499.

Noteikt, ka atbildētāja spriedumu var izpildīt labprātīgi 10 dienu laikā no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā 30 dienu laikā no 2013.gada 25.septembra, kasācijas sūdzību iesniedzot Liepājas tiesā.

Tiesnese (personiskais paraksts) Liena Jansone